

Eugeniusz Z. ZDROJEWSKI*

ZRÓŻNICOWANIE STOPY BEZROBOCIA W SKALI WOJEWÓDZTWA I POWIATÓW

Zarys treści: Przedmiot opracowania stanowi zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego w skali poszczególnych województw i powiatów. Analizą objęto lata 2008-2010, uwzględniając stan w końcu czerwca i grudnia.

Słowa kluczowe: bezrobocie, stopa bezrobocia, województwo, powiat.

Wstęp

Zapoczątkowanie w 1989 roku procesów dostosowawczych naszej gospodarki do systemu rynkowego przyniosło m.in. nowe dla polskiego społeczeństwa zjawisko o szczególnie dotkliwych skutkach ekonomicznych i społecznych – jawne bezrobocie. Od początku 1990 roku jest ono rejestrowane. Wcześniej, w okresie PRL, bezrobocie również istniało przynajmniej w dwóch formach (frykcyjne i ukryte). Jednakże było ono skrywane pod polityką tzw. pełnego zatrudnienia, które w pewnej części miało charakter socjalny. Transformacja ustrojowa i restrukturyzacja gospodarki doprowadziły do urealnienia struktury i rozmiarów zatrudnienia.

Od początku lat 90. bezrobocie jest więc realnym, jednym z najistotniejszych problemów polskiej gospodarki. Polega ono na tym, że część populacji zdolnej do pracy i deklarującej chęć jej podjęcia, nie znajduje zatrudnienia. Jest więc efektem niedostosowania podaży i popytu na rynku pracy.

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, którego skutki są dotkliwe dla samego bezrobotnego, dla jego rodziny i dla całej populacji. „Zgodnie z ujęciem psychologicznym jest to zjawisko polegające na utracie dochodów, utracie dobrowolnej wymiany przywilejów i zobowiązań, utracie zależności instytucjonalnej oraz utracie pracy kontraktowej. Niesie z sobą ryzyko wykluczenia społecznego, jest zagrożeniem dla zdrowia osób nim dotkniętych”¹.

Zjawisko bezrobocia jest jednym z największych problemów społecznych. „Wysoka ranga problemu bezrobocia wynika z ekonomicznego, społecznego

* prof. zw. dr hab. Eugeniusz Z. Zdrojewski, Zakład Zarządzania, Instytut Ekonomii i Zarządzania, Politechnika Koszalińska

¹ E. Kowalczyk, *Człowiek wobec bezrobocia*, Przegląd Organizacji, nr 4, 2008, s. 22.

i politycznego znaczenia tego zjawiska. Bezrobocie nie tylko wpływa na standard życia ludności i dynamikę rozwoju gospodarczego, ale w istotnej mierze decyduje o nastrojach społecznych i popularności rządów². Wszystko to sprawia, iż bezrobocie jest przedmiotem zainteresowania przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, instytucji rządowych i samorządowych, a także organizacji pozarządowych. Formułowane są różnorodne wnioski, opracowane programy oraz podejmowane działania zmierzające do ograniczenia rozmiarów tego zjawiska. Mimo to bezrobocie stale utrzymuje się na zbyt wysokim poziomie i dlatego nieustannie przyciąga uwagę wielu autorów. Z tego powodu literatura dotycząca różnorodnych kwestii bezrobocia jest bardzo obfita. Jednakże nie wyczerpuje ona żadnego z analizowanych aspektów tego zjawiska, ponieważ rozmiary i struktura bezrobocia, a także określone cechy bezrobotnych charakteryzuje duża zmienność. Te dynamicznie następujące zmiany dostrzegalne są również w wybranych przekrojach przestrzennych, gdyż pewną część niepracujących cechuje określona mobilność terytorialna.

W badaniach bezrobocia stosowane są rozmaite mierniki. Powszechne zastosowanie znajduje m.in. wskaźnik określany mianem stopy bezrobocia. Wielką jego zaletą jest to, że ułatwia on analizę porównawczą w dwóch ujęciach: czasowym i przestrzennym.

Z powyższych rozważań wynika, iż problematyka bezrobocia jest dość różnorodna i złożona. W ograniczonych ramach artykułu nie ma możliwości jej wyczerpującego opisanie. Należało więc dokonać wyboru określonych zagadnień i cezur czasowych. Zdecydowano się na skrótową analizę stopy bezrobocia, jako syntecznego miernika tego zjawiska oraz dynamiki jego zmian w czasie i określonych układach przestrzennych.

Podstawowym więc celem artykułu jest analiza zmian stopy bezrobocia w okresie od czerwca 2008 roku do grudnia 2010 roku, dla którego w momencie kończenia opracowania dostępne były dokładne dane statystyczne. Uwzględniono przedziały półroczne ukazujące poziom wskaźnika w okresie kiedy trwają prace interwencyjne i roboty publiczne (czerwiec) oraz po ich zakończeniu (grudzień). Uchwycono zarazem okres, w którym stopa bezrobocia była względnie niska, wynosząca poniżej 10% oraz jej wzrost w późniejszych miesiącach, kwartałach i latach do powyżej 10%, 11% i 12% średnio w kraju³. Z tymi wartościami porównywano zmiany dokonujące się w skali poszczególnych województw i powiatów. Nieco więcej uwagi poświęcono sytuacji w po-

² E. Kwiatkowski, *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 7.

³ *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2010*, GUS, Warszawa 2011, s. 30.

wiatach województwa zachodniopomorskiego. Korzystano z różnorodnych materiałów i wybranych publikacji, które uwzględniono w bibliografii zamieszczonej w końcowej części artykułu. Podstawowe znaczenie miały jednak publikacje GUS, zwłaszcza z serii „Bezrobocie rejestrowane...”, zawierające niezbędne dane za poszczególne kwartały i lata objęte badaniem. Umożliwiły one zastosowanie metody obserwacyjnej, analizy porównawczej oraz statystyki opisowej, ukazujących dość wyraziście następujące zmiany tego miernika poziomu bezrobocia w poszczególnych przedziałach czasowych, województwach i powiatach.

Zmiany stopy bezrobocia w województwach

Dokonanie analizy porównawczej ułatwiają szczególowe dane statystyczne zamieszczone w dwóch tabelach (tab.1 i 2).

Odczytując informacje dotyczące całej Polski zauważamy, że wartość wskaźnika w czerwcu każdego roku jest mniejsza aniżeli w końcu roku. Analogicznie kształtują się wielkości stopy bezrobocia w większości województw. Odstępstwo od tej zasady dostrzegamy jedynie w województwach: łódzkim, mazowieckim, pomorskim i śląskim, ale tylko w 2008 roku. W następnych przedziałach czasowych już wszystkie województwa wykazują zgodność z tendencją ogólnokrajową (tab. 1).

Warto przy tym zaznaczyć, że podane wskaźniki dla czerwca i grudnia, wcale nie reprezentują wartości ekstremalnych. Skrajne wielkości stopy bezrobocia zazwyczaj przypadają na inne miesiące, np. w 2010 roku maksymalną wielkość odnotowano w lutym (13,2%), a minimalną w sierpniu (11,4%)⁴. Niemniej jednak wskaźniki notowane w czerwcu i grudniu są do nich zbliżone.

Zróźnicowanie stopy bezrobocia w obrębie poszczególnych województw najlepiej obrazują dane zamieszczone w tabeli 2. Na najniższym poziomie kształtuje się ona zazwyczaj w województwie wielkopolskim. Drugą pozycję zajmują zamiennie: małopolskie, mazowieckie bądź śląskie, trzecią – przeważnie śląskie. Są to regiony stosunkowo najlepiej rozwinięte i zurbanizowane, o chłonnym i zróźnicowanym rynku pracy.

Na drugim biegunie charakteryzującym się najwyższą stopą bezrobocia znajdują się województwa: warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie i lubuskie. To regiony relatywnie słabiej zagospodarowane, w których dawniej duży areał użytków rolnych należał do PGR. Po ich likwidacji, a także ograniczeniu zakresu działania instytucji obsługujących ten sektor gospodarki, wielu ludzi w wieku zdolności do pracy nadal ma trudności ze znalezieniem zatrudnienia.

⁴ *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2010*, GUS, Warszawa 2011, s. 30.

Dodać należy, iż zasoby pracy w tych regionach charakteryzuje z reguły relatywnie niższy poziom wykształcenia i dość ograniczone kwalifikacje zawodowe. Niepokojące jest to, że ta niekorzystna sytuacja utrzymuje się zbyt długo od czasu zapoczątkowania zmian ustrojowych i rekonstrukcji gospodarczej w naszym kraju.

Zwraca też uwagę fakt, że ten układ przestrzenny jest dość trwały. Na pierwszym miejscu znajduje się niezmiennie województwo warmińsko-mazurskie, drugie miejsce zajmuje przeważnie zachodniopomorskie. Rządziej na drugim miejscu pojawia się województwo świętokrzyskie albo lubuskie, a trzecie miejsce zajmuje z reguły kujawsko-pomorskie.

Tabela 1. Zmiany stopy bezrobocia w województwach

Table 1. Changes in the unemployment rate in the provinces

Województwa	VI 2008	XII 2008	VI 2009	XII 2009	VI 2010	XII 2010
Polska	9,4	9,5	10,6	11,9	11,7	12,3
Dolnośląskie	9,8	10,2	11,3	12,5	12,7	13,0
Kujawsko-pomorskie	13,0	13,4	14,3	15,8	15,5	16,6
Lubelskie	11,0	11,3	11,5	12,8	12,1	13,6
Lubuskie	11,5	12,4	14,4	15,9	15,2	15,6
Łódzkie	9,6	9,2	10,4	11,6	11,9	12,1
Małopolskie	7,3	7,6	8,6	9,7	9,6	10,4
Mazowieckie	7,6	7,3	8,1	9,0	9,0	9,4
Opolskie	9,5	9,9	11,0	12,6	12,4	13,1
Podkarpackie	12,6	13,1	14,0	15,5	15,0	15,8
Podlaskie	9,1	9,8	10,9	12,6	12,2	13,2
Pomorskie	8,7	8,4	10,0	12,0	11,8	12,2
Śląskie	7,3	6,9	8,2	9,2	9,6	9,9
Świętokrzyskie	13,4	13,9	13,8	14,7	14,5	14,7
Warmińsko-mazurskie	15,7	16,8	17,8	20,2	18,8	20,0
Wielkopolskie	6,2	6,4	7,8	9,1	8,9	9,2
Zachodniopomorskie	13,2	13,4	14,1	16,5	15,9	17,4

Źródło: Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2008, GUS, Warszawa 2009, s. 45; ibidem, I-IV kwartał 2009, Warszawa 2010, s. 45; ibidem, I-IV kwartał 2010, Warszawa 2011, s. 45.

Source: Register unemployment I-IV quarter 2008, GUS, Warsaw 2009, p. 45; ibidem, I-IV quarter 2009, Warsaw 2010, p. 45; ibidem, I-IV quarter 2010, Warsaw 2011, p. 45.

Tabela 2. Województwa o najniższej i o najwyższej stopie bezrobocia
Table 2. Voivodships with the lowest and the highest unemployment rate

VI 2008	XII 2008	VI 2009	XII 2009	VI 2010	XII 2010
Województwa o najniższej stopie bezrobocia					
wielkopolskie 6,2	wielkopolskie 6,4	wielkopolskie 7,8	mazowieckie 9,0	wielkopolskie 8,9	wielkopolskie 9,2
małopolskie 7,3	Śląskie 6,9	mazowieckie 8,1	wielkopolskie 9,1	mazowieckie 9,0	mazowieckie 9,4
śląskie 7,3	mazowieckie 7,3	śląskie 8,2	śląskie 9,2	małopolskie 9,6	śląskie 9,9
Województwa o najwyższej stopie bezrobocia					
warmińsko- mazurskie 15,7	warmińsko- mazurskie 16,8	warmińsko- mazurskie 17,8	warmińsko- mazurskie 20,2	warmińsko- mazurskie 18,2	warmińsko- mazurskie 20,0
świętokrzyskie 13,4	świętokrzyskie 13,9	lubuskie 14,4	zachodniopo- morskie 16,5	zachodniopo- morskie 15,9	zachodniopo- morskie 17,4
zachodniopo- morskie 13,2	kujawsko- pomorskie 13,4	kujawsko- pomorskie 14,3	lubuskie 15,9	kujawsko- pomorskie 15,5	kujawsko- pomorskie 16,6

Źródło: *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2008*, GUS, Warszawa 2009, s. 45; ibidem, I-IV kwartał 2009, Warszawa 2010, s. 45; ibidem, I-IV kwartał 2010, Warszawa 2011, s. 45.

Source: *Register unemployment I-IV quarter 2008*, GUS, Warsaw 2009, p. 45; ibidem, I-IV quarter 2009, Warsaw 2010, p. 45; ibidem, I-IV quarter 2010, Warsaw 2011, p. 45.

Zmiany stopy bezrobocia w powiatach miejskich

Istnieje dość rozpowszechniony pogląd, że w miastach wydzielonych na prawach powiatów (miejskich, grodzkich), bezrobocie z reguły kształtuje się na znacznie niższym poziomie niż w pozostałych. Aby tezę tę potwierdzić, bądź jej zaprzeczyć cały zbiór powiatów podzielono na miejskie oraz wiejskie (ziemskie) i poddano je bardzo szczegółowej obserwacji. W obu grupach powiatów wydzielono po kilka jednostek administracyjnych tego szczebla o najniższym i najwyższym poziomie stopy bezrobocia i poddano je bardziej szczegółowej analizie porównawczej.

W tym podrozdziale zajęto się powiatami grodzkimi, a niezbędne do analizy dane zestawiono w tabeli 3. Przeglądając publikacje źródłowe przytoczone pod tą tabelą zauważono, że relatywnie najniższe wartości stopy bezrobocia występują w powiatach miejskich. W 2010 roku przekraczały one 3% (Poznań, miasto stołeczne Warszawa, a wcześniej – np. w 2008 roku nie osiągały one nawet 2% (Sopot, Poznań). Również w wielu innych miastach stanowiących powiaty są one stosunkowo niskie, gdyż nie przekraczają nawet 4% czy 5%.

Tabela 3. Miasta na prawach powiatu o najniższej i najwyższej stopie bezrobocia
Table 3. Cities in the country with the lowest and the highest unemployment rate

VI 2008	XII 2008	VI 2009	XII 2009	VI 2010	XII 2010
Powiaty miejskie o najniższej stopie bezrobocia					
Sopot 1,6	Poznań 1,7	Poznań 2,4	miasto stołeczne Warszawa 2,8	Poznań 3,3	miasto stołeczne Warszawa 3,4
Poznań 1,7	Katowice 1,9	Sopot 2,4	Poznań 3,2	miasto stołeczne Warszawa 3,4	Poznań 3,5
Gdynia 1,8	Sopot 1,9	miasto stołeczne Warszawa 2,4	Sopot 3,3	Katowice 3,5	Sopot 3,8
Katowice 2,1	miasto stołeczne Warszawa 1,9	Katowice 2,6	Katowice 3,3	Sopot 3,6	Katowice 3,8
Powiaty miejskie o najwyższej stopie bezrobocia					
Radom 20,1	Radom 19,7	Grudziądz 20,7	Grudziądz 22,4	Grudziądz 21,7	Radom 22,5
Grudziądz 17,8	Grudziądz 17,8	Radom 20,3	Radom 21,5	Radom 20,8	Grudziądz 22,1
Przemyśl 16,3	Przemyśl 16,3	Przemyśl 17,9	Przemyśl 19,4	Przemyśl 19,4	Przemyśl 19,2
Chełm 15,1	Chełm 14,3	Włocławek 15,4	Włocławek 17,3	Włocławek 17,7	Włocławek 18,7

Źródło: *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2008*, GUS, Warszawa 2009, s. 75-84; ibidem, I-IV kwartał 2009, Warszawa 2010, s. 75-84; ibidem, I-IV kwartał 2010, Warszawa 2011, s. 75-84.

Source: *Register unemployment I-IV quarter 2008*, GUS, Warsaw 2009, p. 75-84; ibidem, I-IV quarter 2009, p. 75-84; ibidem, I-IV quarter 2010, Warsaw 2010, p. 75-84.

Równocześnie istnieje jednak pewna grupa powiatów miejskich, w których stopa bezrobocia przekracza 20%. Są to przede wszystkim Radom i Grudziądz, które zamiennie zajmują pierwsze lub drugie miejsce. Inne miasta, które pojawiają się w tej grupie powiatów, jak Przemyśl czy Włocławek (a wcześniej także Chełm) – nie osiągają już pułapu 20%. Generalnie można więc uznać, że ten rodzaj powiatów jest stosunkowo nieliczny, a notowane w nich wskaźniki nie należą do najwyższych.

Zróźnicowanie stopy bezrobocia w powiatach wiejskich

W tej grupie jednostek podziału terytorialnego zauważalne jest o wiele większe zróżnicowanie stopy bezrobocia. Z jednej strony i w tym zbiorze odnajdujemy powiaty o bardzo niskiej wartości wskaźnika, bo oscylującego wokół niespełna 4% lub tylko nieznacznie przekraczającego 5%. Są to powiaty: poznański, powiat bieruńsko-łędziński w województwie śląskim i wrocławski w dolnośląskim (tab. 4).

Tabela 4. Powiaty wiejskie o najniższej i najwyższej stopie bezrobocia

Table 4. Rural counties with the lowest and the highest unemployment rate

VI 2008	XII 2008	VI 2009	XII 2009	VI 2010	XII 2010
Powiaty wiejskie o najniższej stopie bezrobocia					
poznański 1,7	poznański 1,8	poznański 2,5	poznański 3,5	poznański 3,7	poznański 3,6
kępiński 2,7	bieruńsko- łędziński 3,1	bieruńsko- łędziński 4,0	kępiński 4,5	bieruńsko- łędziński 4,7	bieruńsko- łędziński 5,1
pszczyński 3,8	kępiński 3,1	warszawski zachodni 4,3	bieruńsko- łędziński 4,6	kępiński 5,3	wrocławski 5,3
gdański oraz 4 inne po 3,9	wrocławski 3,6	kępiński 4,5	wrocławski 5,0	wrocławski 5,4	kępiński 5,5
Powiaty wiejskie o najwyższej stopie bezrobocia					
szydłowiecki 30,2	szydłowiecki 31,2	bartoszycki 32,4	szydłowiecki 35,3	szydłowiecki 33,7	szydłowiecki 35,1
bartoszycki 20,0	bartoszycki 30,9	szydłowiecki 31,2	bartoszycki 33,8	piski 30,1	piski 31,5
braniewski 28,9	braniewski 29,5	braniewski 28,9	braniewski 32,9	bartoszycki 30,0	bartoszycki 31,0
białogardzki 28,1	białogardzki 28,4	pszczyński 28,2	łobeski 30,5	radomski 28,3	braniewski 30,9

Zródło: *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2008*, GUS, Warszawa 2009, s. 75-84; ibidem, *I-IV kwartał 2009*, Warszawa 2010, s. 75-84; ibidem, *I-IV kwartał 2010*, Warszawa 2011, s. 75-84.

Source: *Register unemployment I-IV quarter 2008*, GUS, Warsaw 2009, p. 75-84; ibidem, *I-IV quarter 2009*, p. 75-84; ibidem, *I-IV quarter 2010*, Warsaw 2010, p. 75-84.

Wcześniej, np. w 2008 roku w tej grupie jednostek znajdowały się też powiaty: kępiński, pszczyński, gdański, grodziski, nowotomyski, wolsztyński i wrocławski, a w pierwszym półroczu 2009 roku także warszawski zachodni.

Warto tu dodać, że w 2008 roku stopa bezrobocia w powiecie poznańskim wynosiła mniej niż 2%.

Z drugiej strony, w tym zbiorze jednostek wyróżniają się powiaty o bardzo wysokiej stopie bezrobocia, przekraczającej 30,0%. W końcu 2010 roku były to powiaty: szydłowiecki w województwie mazowieckim i aż trzy powiaty, tj. piski, bartoszycki i braniewski w województwie warmiński-mazurskim. Bliskie tej wartości wskaźniki, bo przekraczające 29% wykazywały wówczas dwa inne powiaty: radomski (29,6%) w województwie mazowieckim i białogardzki (29,4%) w zachodniopomorskim. W tej grupie jednostek w 2009 roku pojawiły się też takie powiaty, jak łobeski i pyrzycki. Z małymi wyjątkami (powiat szydłowiecki), wszystkie powstałe powiaty o najwyższej stopie bezrobocia reprezentują województwa warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie. Jak pamiętamy, to typowe popegeerowskie regiony, co niemal wszystko wyjaśnia.

Zróżnicowanie stopy bezrobocia w powiatach województwa zachodniopomorskiego

Ze względu na miejsce pracy i zamieszkania autora artykułu, nieco więcej uwagi poświęcono poziomowi bezrobocia na Pomorzu Zachodnim. Już na wstępie tego podrozdziału warto zaznaczyć, że na tym terytorium nie ma powiatów (miejskich ani wiejskich) zaliczanych do jednostek tego szczebla cechujących się najniższymi wskaźnikami. A województwo jako całość stale lokuje się pod tym względem na drugiej pozycji po województwie warmińsko-mazurskim. Nawet miasta będące siedzibami miejskich władz powiatowych wykazują stosunkowo wysokie wskaźniki.

Relatywnie niski poziom bezrobocia dostrzegamy jedynie w powiatach miejskich oraz w powiecie kołobrzeskim. Ale w końcu 2010 roku stosunkowo najniższą wartość notujemy tylko w m. Szczecinie, chociaż jest ona bliska 10% (dokładnie wynosi 9,6% – tab. 5). We wszystkich pozostałych powiatach stopa bezrobocia przekracza 10%.

Relatywnie najkorzystniejszy wynik osiąga powiat miejski Szczecin. Niekiedy dystansuje go m. Świnoujście. Miasto Koszalin przeważnie dzieli trzecie lub czwarte miejsce na zmianę z powiatem kołobrzeskim, chociaż w końcu 2010 roku wysuwał się na drugą pozycję.

Spośród powiatów wiejskich, oprócz kołobrzeskiego, stosunkowo niezłe wyniki uzyskują: myśliborski (16,4%), policki (17,3%), goleniowski (18,5%), wałecki (19,2%) i stargardzki (19,9%). Nie są to jednak imponujące wyniki, chociaż w końcu 2010 roku wszystkie pozostałe powiaty województwa zachodniopomorskiego wykazywały stopę bezrobocia przekraczającą 20%.

Najmniej korzystne wyniki wykazują przeważnie powiaty: białogardzki, łobeski, choszczeński i pyrzycki. Do niechlubnej czołówki należą też powiaty: drawski, szczecinecki i świdwiński. Niewiele lepsze wyniki uzyskują – pominięte w tabeli 5 – powiaty: kamieński (26,3%), koszaliński (25,6%) i gryficki (24,4%). Trochę lepsze rezultaty w końcu 2010 roku wykazały powiaty sławieński (21,4%) i gryfiński (21,9%).

Tabela 5. Powiaty województwa zachodniopomorskiego o najniższej i najwyższej stopie bezrobocia

Table 5. Zachodniopomorskie counties with the lowest and the highest unemployment rate

VI 2008	XII 2008	VI 2009	XII 2009	VI 2010	XII 2010
Powiaty o najniższej stopie bezrobocia					
m. Szczecin 4,5	m. Szczecin 4,2	Szczecin 6,4	m. Szczecin 8,1	m. Świnouj- ście 6,7	m. Szczecin 9,6
m. Świnouj- ście 7,2	m. Świnouj- ście 8,1	Świnoujście 6,9	m. Świnouj- ście 9,8	m. Szczecin 9,4	m. Koszalin 10,7
kołobrzeski 8,0	m. Koszalin 8,2	kołobrzeski 8,5	m. Koszalin 9,9	kołobrzeski 9,7	m. Świnouj- ście 11,2
m. Koszalin 9,0	kołobrzeski 9,6	m. Koszalin 8,7	kołobrzeski 11,0	m. Koszalin 10,5	kołobrzeski 11,9
Powiaty o najwyższej stopie bezrobocia					
białogardzki 28,1	białogardzki 28,4	białogardzki 26,7	łobeski 30,3	łobeski 25,4	białogardzki 29,4
łobeski 24,1	łobeski 23,9	choszczeński 23,9	choszczeński 27,9	pyrzycki 25,3	łobeski 28,3
świdwiński 23,7	szczecinecki 23,3	drawski 23,3	białogardzki 27,9	choszczeński 24,9	pyrzycki 27,2
choszczeński 22,5	świdwiński 23,2	szczecinecki 22,9	pyrzycki 26,9	drawski 24,7	świdwiński 27,1

Zródło: *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2008*, GUS, Warszawa 2009, s. 84; ibidem, I-IV kwartał 2009, s. 84; ibidem, I-IV kwartał 2010, GUS, Warszawa 2011, s. 84.

Source: *Register unemployment I-IV quarter 2008*, GUS, Warsaw 2009, p. 84; ibidem, I-IV quarter 2009, Warsaw 2010, p.84; ibidem, I-IV quarter 2010, Warsaw 2011, p.84.

Najogólniej można więc stwierdzić, iż w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak warmińsko-mazurskim, sytuacja pod względem poziomu bezrobocia jest bardzo niekorzystna. Trzeba więc będzie wykazać dużo wysiłku (m.in. finansowego, organizacyjnego), podjąć różnorodne działania (głównie

w sferze gospodarczej), aby w znaczącym stopniu zmniejszyć rozmiary i poziom bezrobocia w tych dwóch regionach.

Podsumowanie

Z przeprowadzonych rozważań, analiz i ocen wynika, iż bezrobocie to jedno z najdotkliwszych zjawisk dzisiejszych czasów, z którym boryka się spora część populacji naszego kraju. Mimo widocznych symptomów poprawy na rynku pracy, zwłaszcza w porównaniu z początkowymi latami bieżącego stulecia, stopa bezrobocia jest nadal wysoka⁵. Przytoczone w opracowaniu wskaźniki dowodzą, że jej poziom w dalszym ciągu cechuje wynik dwucyfrowy.

Drugim istotnym spostrzeżeniem jest wielkie przestrzenne zróżnicowanie poziomu bezrobocia, zwłaszcza w skali poszczególnych powiatów. Ale nawet wśród województw widoczne jest przeszło dwukrotna różnica. W województwie wielkopolskim stopa bezrobocia w końcu 2010 roku wyniosła 9,2%, a w warmińsko-mazurskim 20,0%. Rozpiętość wskaźnika wynosiła więc 10,2 punktu procentowego.

Prawie dwukrotnie większa rozpiętość jest obserwowana w powiatach miejskich. W tym samym okresie stopa bezrobocia w mieście stołecznym Warszawa ukształtowała się na poziomie 3,4%, podczas gdy w Radomiu osiągnęła 22,5%. Różnica między skrajnymi wartościami wskaźnika przekroczyła 19% (dokładnie wyniosła 19,1 punktu procentowego).

Jeszcze większe zróżnicowanie widoczne jest w grupie powiatów wiejskich. Ekstremalne wartości stopy bezrobocia występują w powiatach: poznańskim (3,6%) i szydlowieckim (35,1%). Rozpiętość jest więc bardzo duża, gdyż wynosi aż 31,5 punktu procentowego.

Znacznie mniejsze rozpiętości wskaźnika cechują powiaty województwa zachodniopomorskiego. Pomiędzy miastami Szczecin (9,6%) i Świnoujście (11,2%) różnica wynosi tylko 1,6 punktu, a pomiędzy powiatami białogardzkim (29,4%) i kołobrzeskim (11,9%) jest to 17,5 punktu procentowego. Nie oznacza to jednak, że w tym województwie sytuacja pod względem bezrobocia jest korzystniejsza niż w większości pozostałych regionów i średnio w skali całej Polski. A to dlatego, że zarówno w powiatach grodzkich jak i ziemskich stopa bezrobocia kształtuje się na znacznie wyższym poziomie niż w innych województwach.

Z przedstawionej wyżej sytuacji wynika jeden podstawowy wniosek: istnieje ciągła potrzeba zwalczania, a przynajmniej częściowego i stopniowego ograniczania rozmiarów tego zjawiska. Są realizowane różne programy ograni-

⁵ *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2010*, GUS, Warszawa 2011, s. 30.

czania bezrobocia i stale powstają nowe. Jednakże bezrobocie nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. Jeśli więc programy te nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, to można wnioskować, że są one nieskuteczne albo brakuje woli lub środków na ich realizację.

Utrzymująca się na rynku pracy sytuacja nie pozostawia żadnych wątpliwości, iż niezbędne jest podejmowanie różnorodnych działań zmierzających do wyraźnego ograniczenia rozmiarów bezrobocia i jego dolegliwości. I to zarówno w makro- i mikroskali. Ogromne wyzwania stają więc przed władzami państwowymi, samorządem terytorialnym i innymi jednostkami. Ożywieniem procesów rozwojowych i zwalczaniem różnorodnych patologii powinni być zainteresowani wszyscy: rząd, samorząd terytorialny, organizacje pozarządowe, istniejące przedsiębiorstwa i sami bezrobotni. Tym ostatnim potrzeba nie tylko więcej środków finansowych (na szkolenia i samozatrudnienie), lecz także innowacyjnego myślenia i więcej przedsiębiorczości oraz uczciwości. Znane są bowiem przypadki niechętnego przyjmowania bądź wręcz odrzucania ofert pracy, a równocześnie wielu bezrobotnych podejmuje prace w tzw. szarej strefie.

Spełnienie tych postulatów, przy równoczesnym stosowaniu aktywnych instrumentów przeciwdziałania bezrobociu przez publiczne służby zatrudnienia może umożliwić powrót na rynek pracy osobom rzeczywiście bezrobotnym.

Bibliografia

1. *Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2008, 2009, 2010*, GUS, Warszawa 2009, 2010 i 2011.
2. Błasiak-Grudzień R., (red.), 2011, *Analiza efektywności aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych w województwie zachodniopomorskim w latach 2007-2008*, WUP, Szczecin.
3. Kabaj M., 2000, *Program przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu*, IPiSS, Warszawa.
4. Knapińska M., 2008, *Transformacje zasobów pracy w Polsce w latach 1990-2006*, Polityka Społeczna nr 2, Warszawa.
5. Kowalczyk E., 2008, *Człowiek wobec bezrobocia, Przegląd organizacji*, nr 4, Warszawa.
6. Kryńska E., 2000, *Polityka gospodarcza państwa a zapobieganie i zwalczanie bezrobocia*, Polityka Społeczna, nr 1, Warszawa.
7. Kwiatkowski E., 2005, *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, Wyd. PWN, Warszawa.
8. Tyrowicz J., Wójcik P., 2007, *Konwergencja bezrobocia w Polsce w latach 1999-2006*, Gospodarka Narodowa, nr 10, Warszawa.

9. Zakrzewski W., 2003, *Bezrobocie oraz formy aktywizacji bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim*, Wiadomości Statystyczne, nr 2, Warszawa.
10. Zdrojewski E.Z., Toszewska W., 2010, *Analiza zmian rozmiarów bezrobocia w Polsce*, Zeszyty Naukowe Instytutu Ekonomii i Zarządzania PK, nr 14, Koszalin.

DIVERSITY OF THE UNEMPLOYMENT RATE ON VOIVODESHIP AND DISTRICT SCALE

The paper considers the diversity of the unemployment rate recorded on the scale of individual voivodeships and districts. The analysis covered the years 2008 to 2010, based on values from the end of June and December.

Keywords: unemployment rate, voivodeships, districts.